

ESAS MAHKEMEYE HAZIRLIK: ÂHİRET BİLİNCİ

1.Konunun Planı

- a. Âhîret kavramı ve hesap, ceza ve mükafat gibi Âhîret kavramıyla ilgili diğer kavramların açıklanması
- b. Âhîret inancının dindeki yeri ve önemi
- c. Âhîret inancının ayet ve hadisler bağlamında ayrıntılı bir şekilde tasviri
- d. İnsan yaşamında dünya ve Âhîret hayatına dengeli bir şekilde yer verilmesi
- e. Konunun değerlendirilmesi ve sonuç

2.Konunun Açılımı ve İşlenişi

Konuya öncelikle ilgili kavramların tanımı ve açıklanmasıyla başlanır. Ardından âhîret inancının dini anlama ve yaşamadaki önemine vurgu yapılır. Daha sonra âyet ve hadislerin ışığı altında âhîret inancı ayrıntılı bir şekilde tasvir edilir. İnsanın dünya ve âhîret saadetine erişmesi ve dünya-âhîret dengesinin sağlanması bakımından mümin bir insanın dünya hayatını nasıl yaşaması gerektiğine dair açıklamalara yer verilir. Âhîret inancıyla ilgili temel noktalar tekrar hatırlatılarak konu toparlanıp bitirilir.

3. Konunun Özet Sunumu

Âhîret kelimesi, evvelin karşıtı ve son manasındaki âhîrin müennes halidir ve Kur'an'da 110 yerde geçmektedir. Ayrıca el-yevm, el-yevmü'l-âhir, ed-dârü'l-âhire, dârü'l-âhire gibi yine âhîret inancıyla ilgili kullanımlar da mevcuttur.¹ Terim olarak ise kıyametin kopması ile başlayan, hesap ile devam edip mükafat ya da ceza ile sonuçlanan ikinci bir hayatın varlığını ifade etmektedir. Hesap kavramı mükellef insanların dünya hayatındaki davranış, eylem ahlak ve amellerinden ötürü Allah tarafından sorguya çekilmeleri manasını ihtiva eder. Ceza ve mükafat ise yine insanın dünyadaki amellerine göre âhîrette cennet nimetleri ya da cehennem azabı olarak karşılaşacağı akıbet manasında kullanılır.

Âhîret inancı semavî dinlerin inanç esaslarında önemli bir yer tutmaktadır. İslâm dini de âhîret inancının önemini ısrarla vurgular ve insanın nihai kurtuluşu için bu inanç esasının

1 Bekir Topaloğlu, " Âhîret", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 1988, c. I, s. 543.

vazgeçilmez değer üzerinde ısrarla durur.² Âhîret inancı, tevhid, nübüvvet ve âhîret şeklinde sıralanan, ve usûl-u selâse denen İslâm dininin en önemli üç ilkesinden biridir. Kur'an'ı Kerim'de ve Hz. Peygamber (sav)'in hadislerinde sayısız kere âhîret inancının varlığı ve önemi üzerine detay bilgiler verilir ve âhîrete iman en temel inanç esası olarak kendine yer bulur. Kur'an'da pek çok farklı surede âhîretle ilgili detay tasvirler vardır. Bu tasvirlerde insanın dünya hayatındaki yapıp etmelerine göre karşılaşıacağı büyük mükafat ya da korkunç akıbet yer yer detaylara inilerek betimlenir.

İnsanın âhîret hayatında mutlu bir hayatı kazanabilmesinin yolu, dünya hayatını çok dikkatli bir şekilde yaşayıp erdemli bir hayat sürdürebilmesinden geçmektedir. Bu manada dünya hayatını iyi ve güzel amellerle doldurup güzel ahlak sahibi olarak bir ömür sürdürebilmek fevkalade bir öneme sahiptir. İnsan dünya hayatındaki yaşamına göre Allah Teala'nın huzurunda sorguya çekilecek, iyi ve erdemli bir hayata sahip olması durumunda Allah'ın rızasını ve âhîret mükafatını kazanma saadetine erişecek, nefsanî arzularını ön plana çıkararak, hak-hukuk gözetmeden erdemsiz olarak yaşadığı bir hayat sonucunda ise Yüce Allah'ın hoşnutsuzluğu ve dehşetli bir sonla karşı karşıya kalacaktır. Bu manada insanın dünya hayatında daima Allah'ın hoşnutluğunu kazanacak davranışlarda bulunması ve güzel ahlaklı bir yaşam için çabalaması, böylelikle saadet-i dareyn denen dünya ve âhîret mutluluğunu kazanması İslâm dininin temel gayesi olmuştur.

İslâm dini iman, salih amel ve güzel ahlak birlikteliğine çok önem verir. Âhîret hayatının mutlu bir şekilde sürdürülebilmesi, müminin hayatında bu üç unsurun beraberce yer almasına bağlıdır. Müminin Allah'a karşı yerine getirmesi gereken ferdî ibadetlerinin yanında diğer insanlara, canlı ve cansız mahlukata karşı yerine getirmesi gereken sorumlulukları vardır. İnsanın âhîrette şanı yüce olan Allah'a hesap verirken mahcup olmaması için ibadetlerine devam etmesi, insanlarla iyi geçinmesi, tertemiz bir hayat yaşaması gerekmektedir. Âhîret hayatı ancak böylesi bir yaşam sürdürmekle değer kazanacaktır. Kötü, çirkin amellerle dolu, kul hakkının gözetilmediği, ne Allah'a ne de diğer mahlukata karşı yerine getirilmesi gereken sorumluluklara dikkat edilmeyen bir hayat insana nihayetsiz bir hüsrana getirecektir. Bu bakımdan dünya hayatını iyi amellerle süslemek fevkalade önemlidir.

Öte yandan İslam dini dünya hayatını tamamen bir kenara iten, onu değersizleştiren bir anlayışa sahip değildir. Kur'an'da dünya hayatını önemsiz görüp değersizleştiren ayetler

2 Halil Altuntaş, Kürsüden Öğütler 52 Konuda Vaaz Örnekleri, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara, 2017, s. 111..

dikkatli bir şekilde mütalaa edilmelidir. Dünya hayatı âhiret hayatına göre kısadır ve ayetlerde vurgulanan taraf budur. Diğer yandan Kur'an'ın değersiz gördüğü dünya hayatı iyi-kötü, doğru-yanlış, helal-haram çizgisine dikkat etmeden yaşanan bir dünya hayatıdır. Yoksa Allah'ın razı olduğu, dosdoğru yaşanan bir dünya hayatı çok değerlidir. Kur'an böyle bir yaşamı övmektedir ve âhiret mutluluğu da zaten bu şekilde sürdürülen bir dünya hayatına bağlıdır.

İnsan dünya hayatını yaşarken âhiret mutluluğunu göz önünde bulundurarak inancına, davranışlarına ve ahlakına dikkat etmeli, bunun yanında kendisi ve ailesinin dünya hayatındaki mutluluğu için de çabalamalıdır. İslam dini bu asla kınamamakta hatta bunu tavsiye etmektedir. Mümin bir taraftan kendisinin, ailesinin ve diğer insanların âhiret mutluluğu için gayret gösterecek, diğer taraftan da kendisi, ailesi ve diğer insanların dünya hayatındaki geçimi ve saadeti için çalışacaktır. Saadet-i dareyn ancak böyle bir yaşamla elde edilir ve dünya- ahiret birlikteliği denen şey de budur.

4. Konu İşlenirken Başvurulabilecek Bazı Âyetler

وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنزِلَ مِنْ قَبْلِكَ وَبِالْآخِرَةِ هُمْ
يُوقِنُونَ

Sana indirilene ve senden önce indirilene iman ederler ve âhirete de onlar kesin olarak inanırlar.

(Bakara,4)

وَاتَّقُوا يَوْمًا لَا تَجْزِي نَفْسٌ عَنْ نَفْسٍ شَيْئًا وَلَا يُقْبَلُ مِنْهَا شَفَاعَةٌ
وَلَا يُؤْخَذُ مِنْهَا عَدْلٌ وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ

Öyle bir günden korkun ki, o gün kimse başkası için bir şey ödeyemez; hiç kimseden şefaahat kabul olunmaz, hiçbir kimsenin yerine başkası kabul edilmez; onlara asla yardım da yapılmaz.

(Bakara,48)

مَنْ كَانَ يُرِيدُ ثَوَابَ الدُّنْيَا فَعِنْدَ اللَّهِ ثَوَابُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَكَانَ اللَّهُ
سَمِيعًا بَصِيرًا

Dünya mükâfatını isteyenler bilsinler ki Allah nezdinde hem dünya hem âhiret mükâfatı vardır. Allah her şeyi işitmekte, her şeyi görmektedir.

(Nisa,134)

مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ عَشْرُ أَمْثَالِهَا وَمَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَلَا يُجْزَى إِلَّا
مِثْلَهَا وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ

Kim iyilikle gelirse ona getirdiğinin on katı vardır; kim de kötülükle gelirse o sadece getirdiğinin dengiyle cezalandırılır. Onlar haksızlığa uğratılmazlar.

(Enam,160)

لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا الْحُسْنَىٰ وَزِيَادَةٌ وَلَا يَرْهَقُ وُجُوهَهُمْ قَتَرٌ وَلَا ذِلَّةٌ
أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ

Güzel yapanlara daha güzeli, bir de fazlası vardır. Onların yüzlerinde ne toz toprak bulaşığı olur ne de aşağılanmışlık izi. İşte bunlar cennetlik kullardır, kendileri orada sonsuza kadar kalıcıdır.

(Yunus,26)

وَابْتَغِ فِيمَا آتَاكَ اللَّهُ الدَّارَ الْآخِرَةَ وَلَا تَنْسَ نَصِيبَكَ مِنَ الدُّنْيَا
وَأَحْسِنْ كَمَا أَحْسَنَ اللَّهُ إِلَيْكَ وَلَا تَبْغِ الْفَسَادَ فِي الْأَرْضِ إِنَّ اللَّهَ لَا
يُحِبُّ الْمُفْسِدِينَ

Allah'ın sana verdiğinden âhiret yurdunu kazanmaya bak ve dünyadan nasibini unutma! Allah sana ihsan ettiği gibi, sen de insanlara ihsanda bulun. Yeryüzünde bozgunculuk çıkarmaya çalışma! Şüphesiz Allah bozguncuları sevmez.”

(Kasas,77)

وَمَنْ أَرَادَ الْآخِرَةَ وَسَعَىٰ لَهَا سَعْيَهَا وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَأُولَٰئِكَ كَانَ سَعْيُهُمْ
مَشْكُورًا

Kim de âhireti ister ve bir mümin olarak âhîret için ona yaraşır bir çabayla çalışırsa işte böylelerinin çabaları karşılık görecektir.

(İsra, 19)

5.Konu İşlenirken Başvurulabilecek Bazı Hadisler

سَأَلَ قَتَادَةُ أَنَسًا: أَيُّ دَعْوَةٍ كَانَ يَدْعُو بِهَا النَّبِيُّ (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) أَكْثَرَ؟ قَالَ: كَانَ أَكْثَرَ دَعْوَةٍ يَدْعُو بِهَا يَقُولُ: "اللَّهُمَّ آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ."

Katâde, Enes (b. Mâlik)"e,

"Hz. Peygamber"ın (sav) en çok ettiği dua hangisiydi?" diye sordu. Enes şöyle cevap verdi:
"(Allah Resûlü) en çok şöyle diyerek dua ederdi: *"Allah"ım, bize dünyada iyilik ver, âhirette de iyilik ver*

ve bizi cehennem azabından koru!"" "

(Müslim, Zikir, 26)

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) :
"أَعْظَمُ النَّاسِ هَمًّا، الْمُؤْمِنُ الَّذِي يَهْمُ بِأَمْرِ دُنْيَاهُ وَأَمْرِ آخِرَتِهِ."

Enes b. Mâlik"ten rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Kaygısı en büyük insan, dünya ve âhîret işlerine önem veren mümin insandır."*

(İbn Mâce, Ticâret, 2)

"عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ (رَضِيَ اللهُ عَنْهُ) قَالَ: أَخَذَ رَسُولُ اللَّهِ (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) بِمَنْكِبِي فَقَالَ: "كُنْ فِي الدُّنْيَا كَأَنَّكَ غَرِيبٌ أَوْ عَابِرُ سَبِيلٍ."
Abdullah b. Ömer (ra) anlatıyor: "Allah Resûlü (sav) omzumdan tuttu ve şöyle buyurdu: *"Dünyada (kimsesiz) bir garip gibi yahut bir yolcu gibi ol!"*" "

(Buhârî, Rikâk, 3)

عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ جِبْرِيْلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ لِلنَّبِيِّ (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) :
"مَا الْإِيمَانُ؟ قَالَ: "أَنْ تُؤْمِنَ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَبِالْقَدَرِ خَيْرِهِ وَشَرِّهِ..."

İbn Ömer"den nakledildiğine göre, Cebrail (as) Hz. Peygamber"e (sav), "İman nedir?" diye sordu. Bunun üzerine Hz. Peygamber şöyle buyurdu:

"İman; Allah"a, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine, âhîret gününe, hayır ve şerriyle kadere inanmaktır..."

(İbn Hanbel, I, 28; Buhârî, İmân, 37)

”عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) قَالَ: “لَتُؤَدَّنَ الْحُقُوفُ إِلَى أَهْلِهَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ حَتَّى يُفَادَ لِلنَّشَاةِ الْجَلْحَاءِ مِنَ النَّشَاةِ الْقُرْنَاءِ”

Ebû Hüreyre"den rivayet edildiğine göre, Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur: “*Kıyamet gününde tüm haklar sahiplerine kesinlikle verilecektir. Hatta boynuzsuz koyunun boynuzlu koyundan hakkı alınır.*”

(Tirmizî, Sıfatü'l-kıyâme, 2)

6. Konuyla İlgili Yararlanılabilecek Kaynaklar

- a. Diyanet İşleri Başkanlığı Kur'an Yolu Türkçe Meal ve Tefsiri
- b. Diyanet İşleri Başkanlığı Hadislerle İslam
- c. Diyanet İşleri Başkanlığı Kürsüden Öğütler 52 Konuda Vaaz Örnekleri
- d. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi İlgili Maddeler